

Skolans medborgarfostran och integrationen av elever med invandrabakgrund

Ställningstagande av undervisningssektorns etiska råd 3.11.2010

Fostran till fullt medborgarskap är en krävande uppgift för skolorna och i synnerhet grundskolan i ett pluralistiskt och mångbottnat samhälle. Integrationen i synnerhet av elever med invandrabakgrund i det finländska samhället måste stödas. Eftersom såväl skolorna som familjerna är i en nyckelställning som ansvarsbärare när det gäller fostran, ska undervisningsprogrammet och undervisningens innehåll utvecklas i överensstämmelse med kraven i ett föränderligt samhälle.

Ett rättvist samhälle garanterar sina medborgares likvärdighet, dvs. säkerställer att var och en av dess medlemmar har samma rättigheter och skyldigheter som medborgare. Varje samhällsmedlem ska också ha en verklig och hederlig chans att utveckla sina mänskliga förmågor och färdigheter och leva ett gott och lyckligt liv.

Ett rättvist samhälle är jämlikt men även tolerant och pluralistiskt. I ett sådant förverkligas en så omfattande samvetsfrihet som möjligt. Medborgarna måste få förverkliga sin egen övertygelse och sitt eget levnadssätt samt hålla sig till sammanslutningar som företräder dessa, om det inte finns ett tvingande intresse att inskränka friheten i anslutning till bevarande av ordning och fullt medborgarskap.

Skolan ska oavsett bakgrund och övertygelse lära alla sina elever alla de kunskaper och färdigheter de behöver som fullvärdiga medborgare. En elev får inte med motiveringen kulturell identitet eller övertygelse lämnas utanför undervisningen i väsentliga medborgarfärdigheter t.ex. på basis av kön.

I alla skolämnen, men i synnerhet i historia och samhällslära, språk och litteratur samt livsåskådningsämnena, ska man stärka elevernas självständiga och kritiska tänkande, ansvar för andra människor och gemensamma saker, respekt för det som är annorlunda, men också den gemensamma erfarenheten av att vara en samhällsmedlem.

En flexibel differentiering av undervisningen på basis av övertygelse kan godkännas då det stämmer överens med lika medborgarrättigheter och -skyldigheter. Gällande religionsfrihetslag förutsätter att differentierad undervisning i enlighet med den egna övertygelsen ges i livsåskådningsämnena (religion, livsåskådnings). Differentierad undervisning kan även ingå i musik-, konst- och gymnastikundervisningen, men övertygelse ger inte rätt att lämna bort någon från inläringen av väsentliga medborgarfärdigheter.

När läroplanen förnyas ska man beakta att alla elever även behöver undervisning i etik och medborgarfärdighet samt jämförande religionskunskap oberoende av övertygelse. Det är en ändamålsenlighetsfråga om det ska finnas egna läroämnen för dessa mål eller om målen kan uppnås i samband med undervisningen i de olika läroämnena. Till varje lärars skyldigheter hör att utveckla elevernas självständiga tänkande, tolerans och etiska ansvar. Lärarnas kunskaper om olika kulturer och övertygelser måste utökas.

Lärostoffet i historia och samhällslära ska vara meningsfullt även med tanke på elever med invandrarbakgrund och deras integration. Man måste bygga upp en gemensam erfarenhet som nation, men samtidigt ta hänsyn till den allt brokigare bakgrunden bakom integrationen i en gemensam nation. Bevarandet av invandrarnas eget språk och egen kultur ska stödas samtidigt som utvecklingen av sådana språkliga och kulturella färdigheter som eleverna behöver i Finland ska stärkas.

Skolan ska utveckla sådana förfaranden genom vilka personer som hör till majoritetsbefolkningen och personer med invandrarbakgrund möts och kan bygga upp en förståelse som baserar sig på en ömsesidig respekt och dialog. Samarbetsformerna i hemmet och skolan ska utvecklas mångsidigt och så att mödrar, fäder och familjemedlemmar från olika kulturer kan delta i detta arbete som aktiva parter och ansvarsbärare.